

Posudek konzultanta

na rigorózní práci Mgr. Petra Šťastného

Trestní odpovědnost právnických osob

I.

Rigorózní práce je JUDr. Petra Šťastného je vypracována na ambiciózní téma trestní odpovědnosti právnických osob. Téma rigorózní práce je velmi aktuální a velmi důležité.

Vzhledem k soustavně se zvyšujícímu počtu právnických osob působících zejména v oblasti ekonomiky, k prorůstání kriminální činnosti těchto entit do vlastního dovoleného předmětu činnosti právnických osob, ke zvětšujícímu se počtu států, které zakotvují trestní odpovědnost právnických osob do svých právních řádů, k čemuž dochází i ve státech s právní kulturou kontinentálního evropského typu (posledním příkladem může být slovenský návrh na zavedení sankcionování právnických osob v rámci trestního řízení), k silícím hlasům zaznívajícím především od mezinárodních organizací (OSN, Rada Evropy, Evropská unie) a doporučujícím zavedení trestní odpovědnosti právnických osob, je mimořádně žádoucí věnovat trestní odpovědnosti právnických osob širší, důkladnější a soustavnější pozornost. Na významu nabývají názory, že v rámci činnosti právnických osob dochází k tak závažným společensky škodlivým jednáním s tak těžkými následky, že již nadále nemohou být ponechány mimo dosah trestní odpovědnosti, která je ostatně určena právě k tomu, aby chránila společnost před nejvíce nebezpečnými skutky. Ke splnění tohoto úkolu ostatně trestní právo disponuje také nejcitelnějšími prostředky státního donucení.

Nutnost zabývat se trestní odpovědností právnických osob je tedy více než zřejmá, což platí jak pro studium právních řádů i aplikační praxe zemí, které trestní odpovědnost právnických osob zavedly, tak pro státy, ve kterých dosud trestní odpovědnost právnických osob zavedena není, a uvažuje se v budoucí legislativní perspektivě o jejím zavedení. V České republice, ve které dosud není zavedena trestní odpovědnost právnických osob, může pozornost trestněprávní nauky věnovaná této problematice sehrát důležitou úlohu při vytváření koncepce trestní odpovědnosti právnických osob.

Rigorózní práce JUDr. Petra Šťastného vychází z logické osnovy, podle které autor nejprve charakterizuje pojem právnické osoby a její postavení v českém právním řádu, posléze seznamuje čtenáře s problematikou správního trestání, dále seznamuje čtenáře s právní úpravou v zemích, které již zavedly trestní odpovědnost právnických osob, a to diferencovaně pokud jde o státy náležející ke kontinentálnímu právnímu okruhu a pokud jde o země tzv. common law, dále rozebírá mezinárodní nástroje k trestní odpovědnosti právnických osob a v poslední části upozorňuje na sporné otázky zavedení trestní odpovědnosti právnických osob, což demonstruje zejména na odmítnutém návrhu zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a o řízení proti nim. Práci uzavírá stručným shrnutím problematiky, kterou se zabýval.

Autor využil ke zpracování rigorózní práce dostatečného počtu odborných pramenů, včetně pramenů cizojazyčných, s kterými kreativně pracoval.

Ke zpracování použil adekvátních vědeckých metod. Jeho výklad je odborně bezchybný a dostatečně srozumitelný. Rigorózní práce je napsána živým, čtivým stylem.

II.

V partii o trestní odpovědnosti právnických osob ve vybraných zahraničních právních úpravách (Nizozemsko, Francie, Švýcarsko, Polsko, Rakousko, Velká Británie, USA, Německo (s. 44 a násl.) autor popisuje jednotlivé cizí právní úpravy trestní odpovědnosti právnických osob. Ke škodě věci je rozbor jednotlivých právních úprav jen velmi stručný (například právní úpravy švýcarské) a vychází jen z českých pramenů, takže plní v podstatě jen funkci ilustrační.

Pokud jde o vlastní názor autora k zavedení trestní odpovědnosti právnických osob, jeho stanovisko je kladné, ale rezervované. Doporučuje zavedení trestní odpovědnosti jen u omezeného okruhu trestných činů. Doporučuje také přijetí zvláštního zákona o trestní odpovědnosti právnických osob.

V současné době usiluje o novou úpravu otázek sankcionování právnických osob také Slovensko. V rámci rozsáhlé novely nových slovenských trestních kodexů byl předložen návrh na zavedení sankcionování právnických osob. Zjevně jde o snahu zachovat individuální trestní odpovědnost právnických osob, ale současně vyhovět mezinárodním doporučením, které hovoří o potřebě zavést účinné, přiměřené a odstrašující sankce korporacím. K této otázce by bylo vhodné vyjádřit se při ústní obhajobě.

III.

Závěrem shrnuji: Rigorózní práce Mgr. Petra Šťastného je plně způsobilým podkladem pro ústní obhajobu. Kandidátka předložila odborný text na velmi pěkné odborné úrovni. Prokázal znalost odborných otázek i širší přehled. Práci jednoznačně doporučuji k ústní obhajobě.

Při ústní obhajobě doporučuji, aby se uchazeč vyjádřil k podnětům obsaženým v posudku konzultanta.

V Praze 16. října 2008

~~Prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.,~~
konzultant